

Motion till riksdagen

1987/88:Jo252

av Lennart Andersson m. fl. (s)

om konsumentinflytande för fritidsodlare

Flera olika undersökningar under senare år har visat att fritidsodlingen hör till de vanligaste fritidssysselsättningarna i Sverige. Fritidsodling förekommer i villaträdgårdar, i koloniträdgårdar, vid fritidshus och ibland även i andra former. En undersökning av lantbruksuniversitet (SLU) 1984 redovisade att cirka två tredjedelar av alla hushåll har odlingsmöjligheter. Bland de hushåll som saknade odlingsmöjligheter uppgav två tredjedelar att de önskade få odlingsmöjligheter, varav en tredjedel av hushållen utan odlingsmöjligheter var beredda att betala för att få sådana möjligheter. (Jan Jassens m. fl.: Trädgårdsodling som fritidssysselsättning. Stad och Land nr 42, Alnarp 1985.)

Andra undersökningar och utredningar har visat att trädgårdsskötsel som fritidssysselsättning ger en nyttig motion för utövarna oberoende av ålder. Fritidsodlare är vidare i högre grad än många andra fritidsaktiva nöjda med sin fritidssysselsättning (se t. ex. Ingmar Nordling och Christer Jägnert: Fritiden i din kommun. En studie av invånare i Göteborg och Karlskoga. Naturvårdsverket, rapport 3185).

Fritidsodlingens omfattning innebär bl. a. att denna har en ekonomisk betydelse för många hushåll genom det ekonomiska värdet av odlade grönsaker, potatis, frukt och bär. Som exempel kan nämnas en skattning vid SLU av husbehovsodlingens värde, baserad på de relativt låga partipriserna, vilken pekar på ett produktionsvärde i storleksordningen 1 000 milj. kr. Vidare kan nämnas att husbehovsodling av äpplen och jordgubbar bedöms ge en något större skörd än den svenska yrkesodlingen. När det gäller körsbär, plommon, vinbär och hallon är husbehovsodlingen av väsentligt större omfattning än yrkesodlingen. (Svensk trädgårdsforskning. SLU 1987.)

Till värdet av fritidsodlingen kan härutöver läggas värdet av bl. a. odlade blommor och fritidsodlingens stora rekreativevärde. För koloniträdgårdarnas del tillkommer även det sociala värdet och värdet av det tillskott till stadsmiljön som koloniträdgårdarna utgör.

I rapporten Nya odlingsformer – för framtida försörjning, sysselsättning och fritid (Forskningsrådsnämndens rapport 85:4) har fritidsodlingens betydelse ytterligare belysts. Fritidsodlingen kan bl. a. bidra till sundare kostvanor, minskad användning av för storskalig odling nödvändiga kemikalier och ökad beredskap för lokal livsmedelsproduktion vid avspärrning.

Fritidsodlarna är samtidigt stora konsumenterna av fröer, plantskoleväxter, trädgårdsutrustning m. m. Kostnaderna härför har bedömts vara av storleksordningen 1 000 milj. kr., dvs. fritidsodlingen kan sägas vara en fritids-

sysselsättning för vilken kostnaderna i genomsnitt är mindre än värdet av de producerade födoämnenas värde mätt i konsumentpriser.

Mot. 1987/88
Jo252

Trots fritidsodlingens stora omfattning har fritidsodlingen i Sverige inte berörts av den allmänna samhällsutvecklingen som bl. a. har inneburit att olika intressegrupper har organiserat sig och på olika sätt kunnat hävda sina intressen. Endast en mindre del av fritidsodlarna är ännu så länge organiserade i sin egenskap av fritidsodlare. En konsekvens härav är i sin tur att fritidsodlarna ännu inte fått samma möjligheter som andra grupper att bevaka sina intressen i olika sammanhang. Som exempel kan nämnas att SLU:s forskning och utvecklingsarbete på trädgårdsområdet nästan helt koncentrerats på frågor av intresse för yrkesodlingen (se Svensk trädgårdsforskning, SLU 1987).

Företrädare för fritidsodlingen saknar – i motsats till den yrkesmässiga trädgårdsodlingen – nästan helt möjligheter till insyn och påverkan på de olika samhällsorgan som på olika sätt påverkar förutsättningarna för fritidsodlingen i Sverige. Som ytterligare exempel kan nämnas att fritidsodlingen för närvarande inte har samma möjligheter som den yrkesmässiga trädgårdsodlingen till kontakt och insyn när det gäller lantbruksstyrelsen, växtförädlingsnämnden, sortnämnden och jordbruksnämnden – vilka alla på olika sätt påverkar förhållandena på kortare eller längre sikt även för fritidsodlingen.

Det icke föraktliga rent ekonomiska utbytet av fritidsodlingen motiverar ett samhälleligt engagemang till förmån för även fritidsodlingens intressen. Sett ur rekreationssynpunkt är det vidare väsentligt att så många fritidsodlare som möjligt får ett gott resultat av sin odlarmöda och att skördeutbytet inte i onödan försämras av dåligt växtmaterial, problem med skadegörare etc. Utöver de rent ekonomiska aspekterna finns det således även rekreationspolitiska skäl för åtgärder till stöd för fritidsodlingen.

Med anledning av vad som ovan nämnts om fritidsodlingens samhällsbetydelse i en rad olika avseenden och med anledning av att produktionsvärdet för fritidsodlingen är av samma storleksordning som den yrkesmässiga trädgårdsodlingen, bör fritidsodlingens intressen i framtiden jämföras med yrkesodlingens när det gäller t. ex. utformningen av bestämmelser för handeln med trädgårdsförnödenheter eller vid prioritering av angelägna uppgifter för forskning, utvecklingsarbete eller växtförädling.

Hemställan

Mot. 1987/88
Jo252

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till kanna vad i motionen anförts om behovet av riktlinjer för hur fritidsodlingens intressen framgent skall beaktas inom ramen för bl. a. forskning, utvecklingsarbete, växtförädling och konsumentbevakning inom trädgårdsområdet.

Stockholm den 26 januari 1988

Lennart Andersson (s)

Oskar Lindkvist (s)

Bengt Silfverstrand (s)